

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 104:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr K. Fehrbach, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshuis, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; Dr G. Meima, Groningen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Gooz.

Tel. No. 58 — Postrekening No. 38000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.

Advertentie: 25 ct. p. regel — Losse nummers f0.15

INHOUD: Sensatielectuur. — Uit de Schrift: Het laatste bevel, des Middelaars. (Matth. 28:19). — Kerkelijk Leven: Rapport inzake het Vrouwenkiesrecht. III. De schorsing van Dr v. Leunwey opgeheven. De afzetting van Dr C. Vermaat. Overwaardeering? — Geestelijke Adviezen: Openb. 20:4-8. — Uit het Pol. en Soc. Leven: De Centrale Jongdraad. — Pop-Wet. Schetsen: Iets over Dominie en Psychoanalyse. — Zending en Evangelisatie: Kind en Zending. — Uit de Buitenl. Kerken. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

SENSATIELECTUUR.

In den regel zijn de hoofdartikelen van ons blad gewijd aan een stof, die op eenigerlei wijze de openbaring van het Gereformeerde leven of de Gereformeerde levensgedachte raakt, zulks in aansluiting bij den koers, dien het blad wensch' te volgen. Wat verband houdt met de literatuur en de literaire stroomingen — een stof, waaraan „De Reformatie" ook van meet aan aandacht heeft geschonken — wordt in een afzonderlijke rubriek behandeld, heeft dus, om 't zoo te zeggen, een eigen plaats en een eigen terrein in onze kolommen. Daarbij trachten we vooral naar een positief plan te werken; bij voorkeur worden zoodanige boeken besproken, die als aanbevelenswaardige lectuur de belangstelling onzer lezers verdienen. We willen in de eerste plaats aan hen, wien de tijd ontbreekt om zich te oriënteren in de veelheid van lectuur, welke de boekenmarkt biedt, de noodige aanwijzingen verstrekken, zoo, dat ze voor zich of hun kinderen gewenschte lectuur kunnen kiezen.

Intusschen, het kan ook zijn dat hebben een enkele maal eens een meer algemeen onderwerp te behandelen en dan zulk een stof kritisch te beschouwen. Er zijn verschijnselen, van buiten af zich opdringende quaesties, die dat zelfs noodig maken. Nu dan door de omstandigheden de verzorging van het hoofdartikel in dit nummer voor mijn rekening komt, wil ik die gelegenheid benutten, om eens zulk een, wegens haar ingrijpende gevaren belangrijke, quaestie aan de orde te stellen: de sensatielectuur.

Natuurlijk is dit onderwerp niet in één artikel in al zijn onderdelen af te handelen; gelijk iedere zaak van eenig belang, heeft ook deze stof verschillende kanten, raakt ze ook meer dan één openbaringsvorm van het moderne leven. 't Is nu alleen om de zaak als zoodanig te doen. Mogelijk biedt zich te eeniger tijd de gelegenheid, op het eigen terrein van „literatuur en kunst" nog eens op enkele afzonderlijke punten nader in te gaan.

Wat onder sensatielectuur moet worden verstaan behoeft wel geen breede omschrijving.

Onze tijd leeft van en bij de sensatie en het woord „sensationeel" is een bijna onmisbaar adjectief geworden in advertenties en prospecti over boeken. In haar breedste opvatting doelt de uitdrukking sensatielectuur op al zulke lectuur, die opzien verwekt, zinnenprikkend is en daardoor in bijzondere mate de belangstelling trekt.

Vele zijn daarbij de factoren, die dat sensationele karakter bepalen. Niet alleen de inhoud, maar vooral ook de vorm, het uiterlijk, de titel van een boek doen in dezen zich gelden: zelfs schuilt daarin in de eerste plaats de kracht der sensatie, omdat juist van deze uiterlijkheden de eerste, maar tegelijk over de keuze beslissende, lokking uitgaat.

Men moet maar eens zien in de etalages der boekwinkels; dan kan men aan de feiten constateren, wat sensatielectuur is.

De omslagen der boeken allereerst zijn bont en veelkleurig, onmiddellijk in 't oog vallend door hun felheid en „duff". En de afbeeldingen op die omslagen pakken als bioscoopaffiches; daar zit veelal de hoogste spanning in en een benauwend duidelijke actie. Van angst verwrongen gezichten onder onontkoombare revolvrevreiging, op de spoorrails vastgebonden misdad-slachtoffers, in doodelijken val neerstortende ongelukkigen, woest-mishandelde ellendigen zijn daar in de meest barre realiteit geteekend. En alleen al het zien van zulke tooneelen doet de verbeelding opvlammen, doet aanstonds de felle begeerte opvlammen, dat gebeuren

van nabij te leeren kennen, dat geweldige intensief mee te doorleven, dat is, het bewuste boek te lezen.

Of ook — en zulke afbeeldingen zijn zeker niet minder talrijk — de handteekeningen zijn van een prikkelenden zinnelust, te gevaarlijker, omdat niet in het grof-banale, maar in het verfijnd-sensuele de sensatie wordt gezocht. Wel sielt in dezen een nauwlettend toezicht van de overheid grenzen, maar niet alles ligt onder haar straffend bereik. En de sensatie heeft op het terrein dat „vrij" blijft ruimte genoeg.

En dan de titels!

Just die titels zijn de groote kracht der sensatielectuur. Veel verder nog reikt hun invloed, dan die van het uiterlijk, van den brutalen omslag der boeken, omdat ze veel dieper bij de menschen komen: ze staan bij lange rijen in de catalogi van leesbibliotheken, in courant-advertenties, in uitgavenvermeldingen. Ze komen in de huizen der menschen, in ieders hand, onder elk oog. En ze zijn van zó schetterende klank, dat ze onmiddellijk opvallen.

In 't bijzonder oefenen in dezen de vele vertalingen, waarmee we worden overstroomd, haar funesten invloed.

Als ik eens overschrijf enkele titels, die ik in de laatste maanden heb gevonden, krijgt de lezer een alleszins sprekend beeld van wat ik bedoel. Ik noem ten voorbeeld: „Het geheim van de Japansche tempelgrot"; „De slavin van den sultan"; „De krotten"; „Misdad uit hartstocht"; „De noodlottige brief"; „De Schijnverloving"; „Op den drempel des doods"; „De Fatale vrouw"; „Een rechter vermoord"; „Licht en word rijk"; „Liefde in de woestijn"; „Het helse laboratorium van Dr Fu Manchu"; „Een nieuwe neus"; „Zijn eer gered"; „Handen omhoog" — alle titels van vertaalde boeken. Maar ook onder de oorspronkelijk-Nederlandsche romans zijn er verscheidene, die voor deze buitenlanders niet onderdoen. Zoo verschenen twee (blijkaar bijeen hoorende) verhalen: „De vrouw die uitgestooten werd"; „De man die aangehaald werd" (men lette op het typisch-sensationele, dat hier het omgekeerde staat van wat men verwacht); „Huwelijksvacantie"; „Bij verrassing getrouwd" e.d.

Waarlijk op een lijstje als dit — dat gemakkelijk in dubbele grootte te geven zou zijn — ligt de sensatie duimendik op.

Hoezeer nu zulke sensationele titels van invloed zijn, kan blijken uit wat het tijdschrift „De Boekverkooper" enkele maanden geleden meldde als de ervaring van den bibliothecaris van een volksbibliotheek in een onzer groote steden. „Men vraagt", aldus zegt hij, „lectuur op den titel afgaand, en dus een boek, dat „Kalverstraat" heet 20 maal, tegen zesmaal een, dat „De Gilden" genaamd is... men leest op goed geluk Erasmus 15 maal als hij zijn boek „Loof der Zotheid" heet, doch slechts 4 maal, wanneer hij het „Twaalf samenspraken" noemt. Evenzoo gaat het in de volgende gevallen: Shakespeare Coriolanus 4 maal (maar) Othello, de Moor van Venetië 19 maal; Bremer „Een Dagboek" 4 maal, (maar) „Huiselijk Geluk en Huiselijk Leed" 71 maal; Busse „Het Nachtlucht van de zee 50 maal (maar) „In de Nachthart" 118 maal... Van Hulzen „In hoogere Regiën" 12 maal, (maar) „Een Vrouwenbecht" 72 maal.

Duidelijk blijkt uit zulk een statistiek-mededeeling, dat de titel alles doet en dat wat sensatie belooft 't meest het publiek pakt.

Over 't algemeen zegt daarbij de naam van den auteur de menschen niets, tenzij weer die naam een klank van sensatie heeft. Dan waarborgt hij een boek zijn debiet. Van den roman b.v. als „Mon curé chez les riches", die toch niet een zoo opvallenden titel draagt, werden in Parijs alleen enkele honderdduizenden exemplaren verkocht, omdat de Auteur is de populaire en om zijn sensationele persartikelen bekende Clément Vautelet. 't Boek verscheen in een stemmig-donker handje, maar

het voert den naam van een „bekende" — en dat was voor 't publiek genoeg! Namen als die van Barbuse, Schnitzler, Coart Mahler e.d. zijn voor vele lezers zonder meer voldoende, om een nieuw-verschenen boek te koop. En ook uit onze eigen literatuur kunnen we namen noemen, die een dergelijke klankkracht hebben. 't Is weer de sensatie, die haar invloed gelden doet.

Door deze uiterlijke factoren, die bij de vaak grenzenloze oppervlakkigheid van vele menschen over de keuze van lectuur beslissen, komt dan de sensatielectuur tot de lezers.

En dan begint de eigenlijke invloed van die boeken pas! Want dan gaat zich de inhoud doen gelden, dat waarvoor omslag en titel belangstelling wilden wekken.

Bij de bespreking enkele weken geleden van het leerzame boekje van Dr Ritter „De sociale teekenen van de Amusementsliteratuur", heb ik op dezen inhoud gewezen, wat betreft de detective-romans met hun vaak scherpzinnig uitgedachte misdadetechniek en hun vernuftige samenvoeging van behendigheid, sluwheid, gemeenheid, daff, koelbloedigheid, tegenwoordigheid van geest, enz. enz. Er is onder deze detective-verhalen grove, plomp-sensationele „dubbeltjes-kunst", als de Nick-Carters, de Lord Listers, de Buffalo Bills, zinneloze speculaties op de lagere instincten in de menschelijke — er zijn ook fijn-gecomponeerde, goed gestyleerde, „beschaafde", werkelijk-literaire producten onder. Maar op sensatie gericht zijn ze alle en hun invloed is in wezen dezelfde. Behoudens een enkele uitzondering mischien (als sommige romans van Middendorp en Ivans) brengen ze den lezer buiten zijn evenwicht, maken ze door hun spanning de verbeelding overspannen, prikkelen ze overmatig de zenuwen, werken ze op den geest in als vergif op het organisme van het lichaam; ten slotte alles aantastend en in hun doorwerking vernietigend.

Zeker zijn daarbij de grofste vormen, die van de zoo juist genoemde soorten, de gevaarlijkste. Nog dezer dagen konden we in de krant lezen, hoe de lectuur van deze geestverdersers een boerzongen er toe gebracht heeft, zich als misdadiger bij de politie te melden, alleen uit de zucht, om als zoodanig een belangrijk personage te zijn. En ze zijn er bij tientallen, de jonge menschen, die, zwak van karakter en willoos van natuur, meegesleept zijn door het perverse van de misdad-verheerlijking der Nick Carters. Querido heeft in zijn „Mooie Karel" deze sociale wrakken even scherp als juist gestalte gegeven in de figuur van Frans Poort.

Maar — en daarvan zij men zich ter doge bewust, de fijne vormen van het soort oefenen dien-zelfden vergiftigenden invloed. In dit opzicht is tekenend een passage, die „Boekenschouw" (van Febr. 1927) citeert uit den mond van een adellijke dame.... „Ik kan uw meening, als zou vergif niet schaden, wanneer men het niet merkt, niet deelen. Het wil mij voorkomen, dat de boeken, die wij lezen, de indrukken, die wij opdoen, van invloed zijn op onze ziel, zooals de lucht, die wij inademen en de spijzen, die wij gebruiken, op ons lichaam inwerken. En zooals die laatste schaden zonder dat wij het bemerken, zoo schaden ook die andere dingen ons betere ik, wanneer zij aan het valsche de schijnbare kleur en het uitzicht geven van het ware. Het is mij tenminste zoo vergaan. Geheel vrijwillig heb ik van jongsafaan geen slecht boek gelezen, wanneer het mij alszoodanig bekend was, zelfs niet, als men het mij in handen gaf. Maar ik heb, zonder het te weten, vele boeken gelezen, waarvan ik het mijzelf als zonde aanrekenen zou, wanneer ik ze iemand lezen liet of ze zelf nog eens las, daar ik nu zeer goed weet, hoeveel schade ze mij berokkend hebben".

Intusschen, de detectiveromans zijn niet de eenige openbaringen van sensatielectuur. Al die vele boeken vol levenswijsheid en levensfilosofieën, al die zwoel-zinnelijke, fel realistische, opzettelijk

WI REEDS
SCHAPPIJ
aal-Economisch
ekblad
?

H. AMELINK
Redacteur:
C. SANDBERG

erking van vele
nde personen
up dan nog heden
mers aan de
EDECEA - HOORN.
rd weekblad is het
er Christelijk
s in ons land en
1.— per kwartaal

in hoofdartikelen
onomische vragen,
awingen over de
aties, laat het licht
eids- en bedrijfs-
eigen kring, bevat
ch financieel-econ-
zicht, een revu
schappelijk leven",
ng „Pers en Politie-
vragenrubriek" en
gang geeft o.a. de
ijn studies over
eling van de rijper
eugd".

verzorgd, zóó goed-
ift, met zóó rijken
in elk christelijk
in thuis.

len een abonnement
nummers aan!

ANO- EN
CHANDER
RIPPEN

einstraat 42
HAAG

een prachtig
t in elk genre
illijken prijs.

WIRTZ Cz.
OVERZICHT
GESCHIEDENIS

DE DRUK

le 40 cts.

AN & LE COINTRE
Goes